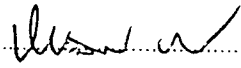
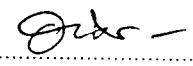
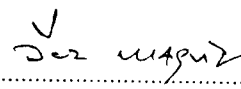

ชื่อวิทยานิพนธ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขนาดเนื้อที่ทำการเกษตรผสมผสาน
 ของเกษตรกรในเขตปฏิรูปที่ดินทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด
ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ นายปราโมทย์ กาญจนรัชต์
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

 ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ประสิทธิ์ ประครองศรี)

 กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. อนันต์ พลธานี)

 กรรมการ
(อาจารย์ วีระ ภาคอุทัย)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อทราบถึงปัจจัยด้าน กายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจสังคม การส่งเสริมและสื่อสาร ที่มีความสัมพันธ์กับขนาดเนื้อที่ทำการเกษตรผสมผสานของเกษตรกร ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการส่งเสริม การทำเกษตรผสมผสานให้มีความเหมาะสมกับศักยภาพพื้นที่และของเกษตรกร โดยเฉพาะในเขตปฏิรูปที่ดินทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยกำหนดวัตถุประสงค์การวิจัย เพื่อศึกษา คือ 1) ระบบการเกษตรผสมผสานและกระบวนการผลิตที่มีอยู่ในโครงการ 2) สถานภาพพื้นฐานบางประการของเกษตรกร 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขนาดเนื้อที่ทำการเกษตรผสมผสานของเกษตรกร 4) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกร วิธีการศึกษาได้ใช้การวิจัยในเชิงปริมาณผสมกับการวิจัยเชิงคุณภาพ และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครัวเรือนเกษตรกรที่ทำการเกษตรผสมผสานทั้งหมด 64 ครัวเรือน

สรุปเลือกด้วยวิธีแบบพหุวิธี และมีแบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2539 แบบสัมภาษณ์แบ่งเป็น 2 ชุด ชุดแรกเป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เพื่อใช้เก็บข้อมูลจากเกษตรกร และชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างการวิเคราะห์ข้อมูลใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC+ และใช้วิธีการทาง

สถิติเชิงบรรยายได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้วิธีวิเคราะห์ค่า Chi-square เพื่อหาความสัมพันธ์และทดสอบสมมติฐาน

ผลการศึกษาพบว่า การเกษตรผสมผสานในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่พบมี 3 ระบบ คือ ระบบที่ 1 ปลุกพืช+เลี้ยงสัตว์ เนื้อที่ 57 ไร่ ระบบที่ 2 ปลุกพืช+เลี้ยงสัตว์+ประมง ระบบที่ 3 ปลุกพืช+ประมง เนื้อที่ 543 ไร่ ซึ่งระบบทั้ง 3 ระบบ มีกิจกรรมคล้ายคลึงกัน คือ การปลูกข้าว การเลี้ยงปลา การปลูกพืชผัก การปลูกไม้ผลไม้ยืนต้น และการเลี้ยงสัตว์ได้แก่ โค กระบือเปิด ไก่ ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้มีการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน ทำให้เกษตรกรมีงานทำและมีรายได้ตลอดปี เกษตรกรที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นชาย(ร้อยละ 71.9)มีอายุเฉลี่ย 44.5 ปี สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษา มีพื้นที่การเกษตรเป็นของตนเอง เฉลี่ย 37.7 ไร่ ทำการเกษตรผสมผสานเฉลี่ย 5.4 ไร่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ให้มีอาหารบริโภคภายในครัวเรือน 2) ใช้ประโยชน์จากที่ดินอย่างมีประสิทธิภาพ 3) ใช้แรงงานตลอดปี พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทรายใช้น้ำจากแหล่งน้ำสาธารณะทำการเกษตร แต่ละครัวเรือนมีสมาชิกเฉลี่ย 5.6 คน แรงงานที่ใช้ในการทำเกษตรผสมผสานเฉลี่ย 4.06 คนต่อครัวเรือนเป็นลูกจ้าง ฤกษ.และกู้เงินมากกว่า 20,000 บาท มีรายได้รวมเฉลี่ย 74,343.05 บาทต่อครัวเรือนต่อปี แยกเป็นจากนอกภาคเกษตร เฉลี่ย 6,896.87 บาท จากภาคเกษตร 68,351.48 บาทต่อครอบครัว ความรู้ทางการเกษตรได้รับจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร โดยผ่านการอบรมด้านการเกษตร พร้อมทั้งได้รับการเยี่ยมจากเจ้าหน้าที่เป็นครั้งคราว (6-10 ครั้งต่อปี)และมีการติดต่อกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร

ปัญหาในการผลิตที่เกษตรกรประสบมาก ได้แก่ การขาดแคลนปัจจัยการผลิต ปัญหาที่ประสบอยู่น้อย ได้แก่ ราคาผลผลิตต่ำ แหล่งกู้ยืมเงินมีไม่เพียงพอ มีการระบาดของศัตรูพืชในนาข้าวและการขาดแคลนแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น

ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับขนาดเนื้อที่ทำเกษตรผสมผสานของเกษตรกรอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ.01 ได้แก่ การเป็นผู้นำท้องถิ่นและการเป็นสมาชิกสถาบันเกษตรกร และที่ระดับ.05 ในเรื่องความสะดวกในการระบายน้ำ แต่กระนั้นก็ตามยังมีปัจจัยอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์กับขนาดเนื้อที่ทำเกษตรผสมผสานมากกว่า 80 % ได้แก่ การมีเงินออม การมีหนี้สิน การใช้บริการสินเชื่อ ขนาดเนื้อที่ทำเกษตรผสมผสาน การเป็นผู้นำด้านการเกษตร แหล่งความรู้ทางการเกษตรการไปทัศนศึกษา และจำนวนครั้งที่ได้รับการเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

จากผลการวิจัย มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาการส่งเสริมการทำทำการเกษตรผสมผสาน ดังนี้คือ (1) ควรมีการประกันราคาพืชผลทางการเกษตร (2) ควรจัดตั้งศูนย์กลางตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร (3) ควรสนับสนุนปรับปรุงพื้นที่นาและดินให้ดีขึ้น (4) ควร

มีแหล่งกักเก็บเงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ (5) ควรจัดให้มีศูนย์ข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรในหมู่บ้าน (6) ควรมีการสร้างแหล่งน้ำเพิ่มขึ้น และ (7) ควรจัดให้มีการเยี่ยมเยียนจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรมากขึ้น

THESIS TITLE : **FACTORS RELATED TO FARM SIZE OF THE INTEGRATED
FARMING PRACTICE OF FARMERS IN THE LAND REFORM AREA
OF TUNGKULARONGHAI IN CHANGWAT ROI-ET.**

AUTHOR : MR.PRAMOTE KARNJANARACHATA

THESIS ADVISORY COMMITTEE :

Prasit PrakongsriChairman

(Associate Professor Dr.Prasit Prakongsri)

Anan Polthane -Member

(Associate Professor Dr.Anan Polthane)

Weera PakuthaiMember

(Mr.Weera Pak-u-thai)

ABSTRACT

This study aimed at revealing physical,biological,socio-economic, and communication factors that related to farm size of the integrated farming practice of the farmers. The findings of the study would be considerably applied to improve the promotion of integrated farming for suitable with the potential of area and farmers, especially in the land reform area of Tungkularonghai in Changwat Roi-Et. The specific objectives were to study ;(1) The current production process of integrated farming system. (2) Some selected basic characteristics of farmers. (3) Factors related to farm size of the integrated farming of farmers. (4) The confronted problems, obstacles and recommendations of farmers. The combination of quantitative research and qualitative research were utilized in the study. Sixty-four households, who did the integrated farming, was selected as a unit of analysis by using multi-stage random sampling method. The precised interview schedule was the tool of the data collection and were divided into 2 types. Firstly, structured interview schedule was used for farmers as sample. Secondly, semi-structed interview schedule was used for farmer group interviewing of each system of integrated farming. The needed data were gathered in May 1996. The gathered data were systematically analysed by computer set with Statistical Package Program for Social Science

(SPSS/PC⁺). The frequency, percentage, arithmetic mean ($\bar{X}$), standard deviation (SD), Chi-square were used for statistical methods.

The findings of this study were as follows : Integrated farming in Tungkularonghai land reform area of Changwat Roi-et could be classified into three systems (1) crop+livestock (2) crop + livestock + fishery (3) crop+fishery in which occupy area of 57, 300 and 543 rai, respectively. All patterns were similarly in its components of rice, vegetable, fruit tree, fishery and livestock production such as cattle, buffalo , duck and chicken raising. These activities recipocally interrelated beneficial among them . Integrated farming provide better household labour and earn incomes available all year round. The majority of sample (71.9 %) were male with an average of age 44.5 years old and graduated primary school(prathom 4).They have their own land with an average area of 37.7 Rai and 5.4 Rai for integrated farming. The objectives of integrated farming practice were : (1) to sufficient food for home consumption (2) to increase land use efficiency (3) to better labour distribution throughout the year. Soil mostly are sandy loam in texture, the public water resources were the source of water for agricultural production, an average of 4.06 persons were available for integrated farming. Most of them were consumers of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives and loan in amount of more than 20,000 Baht. The average total annual eash income for each household was 74,343.05 Baht, non-farm income was an everage of 6,896.87 Baht and on-farm income was an everage of 68,351.48 Baht. They obtained the agricultural knowledge from extension workers,through training as well as visits by extension workers in amount of 6-10 times per years. They also approach to agricultural development agencies.

The current problems of production of them at high level was the insufficient of agricultural inputs and at lower level were low price of agricultural products, inadequacy in credit sources, rice pest eradication, and lacking of water resources.

Factors related to the farm size of the integrated farming practice of farmers on statistically significant at 0.01 confidential level were the local leader appointment and to be membership of farmer institue, and at 0.05 confidential level was the convenient of water drainage. Nevertheless, there were some factors related to the farm size at high level at above 80 % of significant. Those mentioned factors were : having money saving, to be indebted, credit

service utilizing, agricultural land area holding, agricultural leader engagement, source of agricultural innovation, study tour, number of visiting by agricultural extension worker.

From the finding of this study, the possible recommendation could be made as follows : (1) the suitable price of agricultural products should be assured. (2) the marketing center for farm products should be arranged. (3) the paddy land should be improved by soil fertility improvement. (4) the credit sources with low interest rate should be sufficiently provided. (5) the agricultural information center in village should be established. (6) the sources of water should be more created. and (7) the farmer who practice integrated farming should be increasingly visited and followed up by agricultural extension worker.